

פרד"ס כינור דוד

מס'

ע"ש דוד שלמה בן רינה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

פרשת וירא- פשט מפי הרב

"וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום"
"וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים ניצבים עליו וירא וירוך
לקראתם"

הקב"ה בא לבקר את אברהם לקיים מצוות ביקור חולים כיוון שהיה יום השלישי למילתו, והיות וראה אותו בצער שאין באם אורחים. ויש לשאול למה דווקא ביום השלישי נצטער ולא קודם לכן? כיוון שכל דבר חזקה ג' פעמים וגם כדי לעוקרו, והיות וכבר ב' ימים אין, יום השלישי קובע אם לא יבואו אורחים תעקר החזקה שאברהם מכניס אורחים אורחים. וכאשר ראה האורחים, עזב את הקב"ה ורך לקראתם, מכאן למדו הלכה: גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה.

"ויאמר אל תשלח ירך אל הנער ואל תעש לו מאומה עתה ידעתי כי
ירא אלוקים אתה" וכו'

יש לשאול למה אמר לו ה' עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה ולא הזכיר שם הויה אלא שם אלוקים?

ידוע בעניין תיקון המידות של האדם כתב בספר "מסילת ישרים" שהמידה הטובה ביותר היא מידת הענווה, שמובילה לכל המידות הטובות. והמידה הגרועה ביותר היא מידת הגאווה שמובילה לכל המידות הרעות. מחדש החזון אי"ש שיש מידה יותר קשה מגאווה ויותר טובה משניהם.

ידוע שכל אדם בא לעולם לתקן מידה אחת, שהרי קל יותר ללמוד את כל הש"ס מלתקן מידה אחת, ואין מעמידים אדם בניסיון שאינו יכול לעמוד בו. ואם כן, כל אדם בא לתקן מידה אחת. ואם יאמר לך שיש לו כמה מידות רעות, יש שורש אחד לכולם שאם יתקנו- אזי יתקן הכל. ואם כן, כל אדם שבא לעולם יש מידות שהם בטבעו נולד עימם מתוקנות ורק מידה אחת בא לתקן. ואם כן, יכול לבוא לעולם אדם שמתוקן במידת הענווה והוא שפל ובא לתקל תאוות האכילה, ויכול לטעות האדם כאשר ילמד מוסר יראה שמי שיש לו ענווה מתוקן בכל, ואם-כן, אין הוא רואה את פגם תאוות האכילה, ולעולם לא יתקנה. וזה שהוא לא יודע מה בא לתקן זה יותר גרוע ממידת הגאווה. שהרי אין לו גאווה ועם כל זאת יש לו תאוות האכילה.

ומה שאמרו שמתוקן בכל כאשר נולד עם מידת גאווה ותיקן לענווה- אז מתוקן בכל. אבל זה שנולד מתוקן בענווה צריך לעבוד על תיקון המידה שבא הוא נכשל, וכל עוד שלא יודע מה בא לתקן זו המידה הגרועה מגאווה, ולכן כתוב בספרים הקדושים כיצד ידע מה בא לתקן? במה שהוא נכשל ביותר ולא מצליח להתגבר על היצר הרע. וזה לומדים מאברהם אבינו, שנולד בטבעו במידת החסד והנתינה שהיה מכניס אורחים ולא היה לו ניסיון בזה, שהיה בטבעו. אבל מידת הגבורה הייתה חסרה לו, ולעומת זאת יצחק היה בו מידת הגבורה, והיה חסר בו החסד. ולכן וילכו שניהם יחדיו ולהתכלל זה בזה, ולכן לקח את המאכלת בידו שהיא מורה על מידת הדין, ולכן מובן שהקב"ה אמר לאברהם: "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" שהוא מידת הדין ולא שם הויה שהיא החסד, שזה עד העקדה היה טבוע באברהם והחידוש שקיבל ע"י העקדה את מידת הגבורה ועמד בניסיון.

כאן השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

רמז- בעל הטורים

א. וירא אליו. סמיך נמלו אצל וירא מלמד שנראה לו בשביל המילה ד"א נמולו אתו וסמיך ליה והוא יושב פתח האוהל כחום היום. זהו שאחז"ל שאברהם יושב על פתח גיהנם ואינו מניח למי שנימול ליכנס שם חוץ ממי שבא על הגויה שנמשכה ערלתו ואינו מכירו:

ב. וירא אליו ה'. ס"ת אוה מלמד שאוה לשכון באהלו של אברהם:

ג. וירא אליו. (266 עם התיבות) בגי' זה בכבוד מילה נגלה אליו (266):

ד. וירא אליו ה' באלוני (389). בגי' לבקר החולה (389 עם התיבות והכולל):

ה. יושב פתח האהל (847). בגי' להכניס את האורחים (847 עם הכולל):

ו. כחם. ד' במקרא כחם היום. כחם השמש. כחם צח עלי אור. ויבאו כחם היום אל בית איש בושתי. שאברהם יושב פתח האהל ואינו מניח למי שנימול ליכנס כחם היום אלא כחם צח עלי אור דהיינו בג"ע כדכתיב והיה לך ה' לאור עולם. אבל איש בושתי פי' שבא על הגויה שאין לך בושתי גדול ממי שבא על הגויה כחם השמש יכנס לגיהנם, דכתיב: הנה יום בא בווער כתנור.

ז. כחם היום (129) בגי' זהו בגיהנם (129 עם הכולל) ובגי' דם מילה (129):

ח. והנה שלשה (701). בגימ' אלו מיכאל גבריאל ורפאל (701):

ט. יוקח. ג' במס' הכא ואידך ברזל מעפר יוקח גם שבי גבור יוקח. פי' גם השבי צדיק מגבור יוקח בזכות יוקח נא מעט מים. ברזל מעפר יוקח פי' ברזל חרב של פורעניות יוקח מישראל שנמשלו לעפר בזכות אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר:

י. יקח נא מעט מים (377). בגימט' מכאן זכו לבאר (377):

יא. ורחצו רגליכם. ב' במס' הכא ואידך בהאי פרשה גבי לוט מהכא ילפינן שחשש לע"א מדלוט הקדים לינה לרחיצה ואברהם הקדים רחיצה ללינה מלמד שהיה חושש שמא ערביים הם ויכניסו ע"א לתוך ביתו:

יב. ואקחה פת לחם. הל"ל קחו פת לחם מכאן רמז שבעה"ב בוצע:

יג. לבכם. ג' במס' הכא ואידך שיתו לבכם לחילה וראיתם ושש לבכם וזה שאמרו שהיה מצטער על שלא באו לו אורחים וזהו שיתו לבכם שהיה מצטער בלבו כיון שראה אלו ושש לבכם:

יד. ואל הבקר. ג' תגין על הקו"ף לומר ששלוש בהמות היו ובזכות זה ניתן לו בן לקו"ף שנה:

טו. ואל בקר רץ. אותיות ואל הקבר רץ שרץ אחריו למערה. ואל הבקר רץ (635 עם הכולל). בגי' רץ למערה (366):

טז ויאכלו. והדר ויאמרו אליו רמז למ"ש אין משיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט:

יז. ויאמרו אליו (310). בגי' אמרו אליה איז (310):

יח. ארח כנשים. ר"ת וס"ת אחכם (69) בגי' נידה (69):

יט. ואדני זקן (235). בגי' טוחן ולא פולט (235):

כ. על פני סדום. ס"ת מיל הלך עמהם לשלחם דשיעור לזיה מיל:

כא. הולך עמם לשלחם וה'. מלמד שהשכינה מלוה לצדיקים:

כב. ואברהם. ה' ר"פ ואברהם ושרה זקנים ואברהם היו יהיה ואברהם זקן ואברהם בן צ"ט שנה ואברהם בן מאת שנה. פי' אע"פ שאברהם ושרה זקנים ואברהם היו יהיה לגוי גדול:

כג. היו יהיה לגוי. בגי' ק' (100), פי' כשיהיה בן ק' אז יהיה לגוי גדול וזהו שנא' כ"י כ"ן יבורך גבר:

כד. אשר יצוה את בניו. ס"ת תורה אשר יצוה בגי' (612 עם הכולל) תורה ובגי' ברית:

כה. כי רבה (237). בגי' בחטא ריבה (237):

כו. צדיקים. הצדיקים ד' כנגד ד' דיינים שהיו בסדום וכולם חסרים דסאבי דבהתא הוו:

כז. ואנכי עפר ואפר. מכאן זכה לאפר פרה ועפר סוטה עפר בגימ' לשוטה בשי"ן שמאל ואפר בגימ' בפרה:

ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים ויבן שם אברהם את המזבח ויצחק היכן היה אמר רבי לוי נטלו והצניעו אמר דלא יזרוק ההוא דיגער ביה אבן ויפסלו מן הקרבן ויבן שם אברהם את המזבח וגו' ויעקד את יצחק בנו רבי חפני בר יצחק אמר כל מה שהיה אבינו אברהם עוקד את יצחק בנו מלמטן היה הקדוש ברוך הוא כובש שריהם של עובדי כוכבים **מלמעלן ולא** עשה אלא כיון שהפליגו ישראל עצמן בימי ירמיהו אמר להם הקב"ה מה אתם סבורים דאלין כפתיא קיימין שנא' (נחום א) כי עד סירים סבוכים וכסבאם סבואים כי עד שרים סבוכים אלא כסבאם סבואים אשתרון יתהון כפתיא דכתיב (שם) אכלו קקש יבש מלא בשעה ששלח אבינו אברהם את ידו ליקח את המאכלת לשחוט את בנו בכו מלאכי השרת הה"ד (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה מהו חוצה רבי עזריה אמר חוצה חיצה הוא בריה למיכס ית בריה ומה היו אומרים (שם) נשמו מסלות אין אברהם מקבל את העוברים ואת השבים שבת עובר אורח היך מה דאת אמר חדל להיות לשרה הפר ברית ואת בריתי אקים את יצחק מאס ערים וישב בין קדש לא חשב אנוש לא עמדה זכות לאברהם אתמהא ומי יאמר לך שאין הפסוק מדבר אלא במלאכי השרת נאמר כאן ממעל ונאמר להלן ממעל (שם ו) שרפים עומדים ממעל לו:

ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים אברהם אברהם תני רבי חייא לשון חיבה לשון זירוז ר' אליעזר בן יעקב אמר לו ולדורות אין דור שאין בו כאברהם ואין דור שאין בו כיעקב ואין דור שאין בו כמשה ואין דור שאין בו כשמואל ויאמר אל תשלח ידך וסכין היכן היה נשרו שלש דמעות ממלאכי השרת ושחת הסכין א"ל אחנקנו אמר לו אל תשלח ידך אל הנער א"ל אוציא ממנו טפת דם אמר לו אל תעש לו מאומה אל תעש לו מומה כי עתה ידעתי הודעתי לכל שאת אוהבני ולא חשכת וגו' שלא תאמר כל החלאים שחוץ לגוף אינן חלאים אלא מעלה אני עליך כאילו אמרתי לך הקרב עצמך לי ולא עיכבת:

ד"א א"ר יצחק בשעה שבקש אברהם לעקוד יצחק בנו אמר לו אבא בחור אני וחוששני שמא יזדעזע גופי מפחדה של סכין ואצערך ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן אלא כפתיא יפה יפה מיד ויעקד את יצחק כלום יכול אדם לכפות בן שלשים ושבע [נ"א בן עשרים ושש שנה] אלא לדעתו מיד וישלח אברהם את ידו הוא שולח יד ליטול את הסכין ועינו מורידות דמעות ונפולות דמעות לעיניו של יצחק מרחמנותו של אבא ואעפ"כ הלב שמח לעשות רצון יוצרו והיו המלאכים מתקבצין כתות כתות מלמעלן מה הוון צווחין (שם לג) נשמו מסלות שבת עובר אורח הפר ברית מאס ערים אין רצונו בירושלים ובבית המקדש שהיה בדעתו להוריש לבניו של יצחק לא חשב אנוש לא עמדה זכות לאברהם לית לכל בריה חשיבות קדמוי א"ר אחא התחיל אברהם תמיה אין הדברים הללו אלא דברים של תימה אתמול אמרת כי ביצחק יקרא לך זרע חזרת ואמרת קח נא את בנך ועכשיו את אמר לי אל תשלח ידך אל הנער אתמהא אמר לו הקדוש ברוך הוא אברהם (תהלים פט) לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה כשאמרתי לך קח נא את בנך לא אמרתי שחטוהו אלא והעלהו לשם חיבה אמרתי לך אסיקתיה וקיימת דברי ועתה אחתיניה [נ"א משלו משל למלך שאמר לאוהבו העלה את בנך אל שלחני הביאו אותו אוהבו וסכיננו בידו אמר המלך וכי העלהו לאכלו אמרתי לך העלהו אמרתי לך מפני חיבתו] הדא הוא דכתיב (ירמיה יט) ולא עלתה על לבי זה יצחק:

וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחד מהו אחר אמר רבי יודן אחר כל המעשים ישראל נאחזים בעבירות ומסתבכין בצרות וסופן ליגאל בקרנו של איל שנאמר (זכריה ט) וה' אלהים בשופר יתקע וגו' אמר רבי יהודה בר סימון אחר כל הדורות ישראל נאחזים בעבירות ומסתבכין בצרות וסופן ליגאל בקרנו של איל הה"ד וה' אלהים בשופר יתקע א"ר חנינא **ב"ר יצחק** כל ימות השנה ישראל נאחזים בעבירות ומסתבכין בצרות ובראש השנה הן נוטלין שופר ותוקעין בו ונזכרים לפני הקב"ה והוא מוחל להם וסופן ליגאל בקרנו של איל שנאמר וה' אלהים בשופר יתקע רבי לוי אמר לפי שהיה אברהם אבינו רואה את האיל ניתוש מן החורש הזה והולך ומסתבך בחורש אחר אמר לו הקדוש ברוך הוא כך עתידין בניך להסתבך למלכיות מבבל למדי מן מדי ליון ומיון לאדום וסופן ליגאל בקרנו של איל הה"ד וה' אלהים בשופר יתקע וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו רבי בנאי אמר אמר לפניו רבון העולם הוי רואה דמיו של איל זה כאילו דמו של יצחק בני אימוריו כאילו אימוריו דיצחק ברי כהדא דתנן הרי זו תחת זו הרי זו תמורת זו הרי זו חלופי זו הרי זו תמורה רבי פנחס אמר אמר לפניו רבון העולמים הוי רואה כאלו הקרבת את יצחק בני תחלה ואחר כך הקרבת את האיל הזה תחתיו היך מה דאת אמר (מלכים ב טו) וימלוך יותם בנו תחתיו כהדא דתנן כאימרא כדירים רבי יוחנן אמר כאימרא תמידא ריש לקיש אמר כאילו של יצחק תמן אמרי כולד החטאת תני בר קפרא כאימור דלא ינק מן יומי:

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה ר' יוחנן אמר אמר לפניו רבון העולמים בשעה שאמרתי לי קח נא את בנך את יחידך היה לי מה להשיב אתמול אמרת כי ביצחק וגו' ועכשיו קח נא את בנך וגו' וחס ושלום לא עשיתי כן אלא כבשתי רחמי לעשות רצונך יהי רצון מלפניך ה' אלהינו בשעה שיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים תהא נזכר להם אותה העקידה ותתמלא עליהם רחמים

בענין יצחק וחבקוק, ובו יתבאר מש"ל, כי כל המלאכים באים ממדרגה השניה, הנקרא נשיקין דרוחא דשבק בה בעלה. כי הנה גם מבחי' זו, יצאו ב' נשמות אלו של יצחק וחבקוק. וכבר נתבאר לעיל בענין אלו הנשיקין, שהם תרין רוחין שהם ארבע, אבל שני השרשיים הם, האחד זכר, והב' נקבה, ואין לנו עסק עתה בביאורם.

ונבאר תרין רוחין אחרים, שהם בחי' הבל ורוחא ששרשו מן הזכר, וניתן בפי הנקבה, ונעשה כמוהו נקבה. והב' הוא רוחא דנפיק מפה הנקבה וניתן בפה הזכר, ונעשה זכר כמוהו:

והנה יצחק וחבקוק, הם מבחי' תרין רוחין אלו הנז'. אבל שכחתי מה ששמעתי ממורי ז"ל בענין הזה, איזה מהם הוא יצחק, ואיזה מהם הוא חבקוק. ויש לי בזה ב' דרכים, והדרך הא' נלע"ד שהוא אמיתי, ואלו הם, הדרך הא', היא כי הנה נתבאר לעיל, שרוחא דנוקבא שניתן בדכורא, ונתעלה ונהפך לזכר, הוא יותר מעולה, מן רוחא דדכורא שניתן בנוקבא, וירד ממדרגתו ונעשה נקבה. והנה יצחק הוא המעולה שבהם,

וז"ס (בראשית י"ח י') והנה בן לשרה אשתך, כי זה הרוחא הוא הוי"ה דב"ן כנודע, והוא משרה אשתך שהיא הנקבה, וניתן לאברהם, ונעשה זכר כמוהו. ולזה לא אמר והנה בן ניתן לשרה אשתך, כי אדרבה היא נתנה בן זה לאברהם, ונעשה זכר. ולהיות כי הוא בחי' הבל הנשיקין דנוקבא, דרגא דמותא, לכן בהיותו בן ל"ז שנה כמנין הבל"ל, נגמר חיותו, ונגזר עליו העקידה, והיה מוכרח למות. אבל כיון שנהפך ונעשה זכר, שהוא עולם החיים, לכן לא מת לגמרי, אבל פרחו נשמתו ממנו, כשלקח אברהם את המאכלת לשוחטו, כמ"ש ז"ל וחזרה אח"כ נשמתו בתוכו כנודע:

אבל חבקוק, היה מן רוחא דדכורא בנוקבא, ונעשה נקבה. ולהיותו משרש דכורא, היה זכר. אבל כיון שנהפך לנוקבא, דרגא דמותא, לכן מת לגמרי מיתה גמורה. ולא עוד, אלא שמת בשנה הא' שנולד, ולא נתקיים י"ב חודש. ואז הוצרך אלישע הנביא, לחזור ולחדש בו עוד רוחא עילאה מן הזכר, שהוא דרגא דחי, ויצא מפיו עוד הבל ב', בסוד נשיקין יותר עליון, כמו שנבאר. וז"ס פסוק (מלכים ב' ד' ל"ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, ואז חי הולד ונתקיים:

ולהבין זה נבאר לך מ"ש בס"ה בפרשת בראשית וז"ל דאגליף עלוי שמא דע"ב, בתיבין ובאתון, והענין הוא, במה שהודעתך בדרוש רפ"ח ניצוצין, כי הם סוד ע"ב רי"ו, והע"ב הם הוי"ה דיודי"ן דע"ב, והרי"ו הם ג"פ ע"ב, שיש בג' הוי"ת, דס"ג, מ"ה, ב"ן. כזה, ס"ג עם י' אותיותיו, הם ע"ג. ומ"ה עם חשבון ד' אותיות הפשוטות, שהם כ"ו, הם ע"א. וע"ג, הרי ע"ב ע"ב.

וב"ן בבחי' אחוריים שלה, הם ע"ב. ואלו הג' ע"ב אחרונים, הם בגימטריא רי"ו, שהם כמנין גבורה. גם נתבאר ענין זה היטב, בענין שכיבת הלילה בכוונת ק"ש, וע"ש. ונמצא, כי ג' אחרונים, שהם מבינה ולמטה, הם דינין וגבורות. אבל הוי"ה דע"ב עצמה, שהיא באבא, היא בגימטריא חסד, והיא חסדים. וזה עצמו ענין שם בן ע"ב, שהם רי"ו אתון, וע"ב תיבין. ובתחלה היה רוחא דחבקוק, מן הרי"ו אתון, כמנין חבקוק"ק, ופרחו ממנו, ולכן מת. ואח"כ המשיך לו רוחא דחי, מהוי"ה דע"ב דיודי"ן העליונה, שהיא חסד דכורא, ונתקיים. כי אז עי"כ, חזרו כל ארבע בחי' דע"ב רי"ו, שהם בע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ואגליפן ביה מחדש ע"י אלישע, והרי נשלמו בו כל ד' בחי' רפ"ח ניצוצין:

והדרך השני הוא להפך, כי חבקוק מן רוחא דנוקבא שנכלל בדכורא, ולפי שתחלתו ושרשו הוא מן הנקבה, א"ל אלישע (מלכים ב' ד' ט"ז) את חובקת בן. וגם לסיבה זו מת בשנה א' מיתה ממש. אבל יצחק היה מן רוחא דדכורא שנכלל בנקבה, ולפי ששרשו מן הזכר, לכן חי ל"ז שנה כמנין ההב"ל ההוא של הזכר, ואח"כ פרחו נשמתו.

ולפי שנכלל בנקבה, נאמר בו (בראשית י"ח י') והנה בן לשרה אשתך, שנעשה נקבה כמוהו. ונלע"ד שהדרך הראשון הוא מה ששמעתי ממורי ז"ל יותר בודאי: